

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • apríl 2020 • Ročník XVIII • Ev. č. 5801/19

Rozdelení, a predsa spolu

Viete, o čom hovorím. Jediný účinný liek na tú dnešnú celosvetovú pliaгу je izolácia. Izolácia vírusu, ktorý sa množí v nás a keď nás už poctí svojou návštevou, kvapôčkami ho rozdáme naširoko všetkým, ktorí majú tú smolu, že sú v našej kritickej blízkosti. Podaktorých nielen nakazíme, ale, najmä tých starších či oslabených, aj ohrozíme na živote. Práve preto je v tomto prípade spomínané zamedzenie fyzického kontaktu medzi ľuďmi najúčinnjším riešením. Medzi nami všetkými. Medzi Slovenskom a ostatným svetom. Medzi rodinami, priateľmi, kolegami. Uviazli sme v nevyhnutných mini spoločnostiach a každý sa snaží prežiť toto nútené oddelenie najlepšie, ako sa len dá. Tí, čo môžeme, unikáme do virtuálneho sveta a vďaka nemu prežívame v relatívne prijateľnej kvalite života. Zatvorené školy učia deti online. Rovnako ordinujú mnohí lekári. Reštaurácie sa zmenili na výdajne jedla cez okienko a zvyšok tovarov a služieb, nevyhnutných k prežitiu, dostávame v minimalizovanom zásobovacom režime. Počet nakazených, napriek všetkým týmto obmedzeniam, zatiaľ narastá. A vraj bude aj horšie. Presne to nikto nevie. Nikto z nás zatiaľ niečo podobné nezažil, učíme sa „za pochodu“. Celý svet, Slovensko, naša vláda, krízové štáby, my všetci. No neviem, možno som prehnaný optimista, ale po prvých týždňoch v karanténe akosi verím, že Devín to dá. Lebo sme síce rozdelení, ale zároveň aj neskutočne spolu. Veď skúsme krátke resumé. Už 15 rokov žijeme kvôli nútenej správe na minimálnych, výlučne nevyhnutných nákladoch, v režime, ktorý teraz musí do praxe zaviesť aj ostatná samo - a verejná správa. Bratislava, po dohode starostov všetkých 17 mestských častí ako prvá v republike uzavrela školy a škôlky a vyzvala svojich obyvateľov na vzájomné izolovanie sa všade tam, kde to je len možné. Zlízli sme si za to náležitú kritiku, že konáme unáhle, no o pár dní zavrela školy celá republika. A rozbehla sa doteraz nepoznaná núdzová mašinéria zabezpečovania základných životných potrieb pre nás všetkých. Kopa problémov sa riešila, a dodnes rieši, ad hoc. Postupne ich zatiaľ zvládame. Ukázalo sa, že Slováci dokážu byť disciplinovaní. A ja neskromne dodávam, že Devínčania obzvlášť. Od samého začiatku. V mnohom len prirodzene pokračujeme v doterajšom spôsobe komunitného života. Tak ako doteraz, veľa vecí riešime svojpomocne. Nezavládla tu žiadna panika. Chýbali rúš-

ka? Kým nedorazila prvá väčšia várka od sponzora, ktorý je tiež jedným z nás, začali ich naše dámy šíť samé a ponúkať ich aj susedom. Za výraznej pomoci vicestarostu, všetky postupne distribuujeme tým, ktorí sa o ne prihlásia. Úrad rovnako, síce z odstupu, ale zabezpečuje v podstate všetky potrebné služby občanom, stačí zavolať či poslať mail, ďalšie kroky si vždy dohodneme. Postupne pribúda ponúk na dovoz potravín i iného tovaru do domu. Jedlo si vieme objednať a stačí si ho vyzdvihnúť v miestnej reštaurácii. Máme medzi sebou lekárku, ktorá ponúka svoje služby v prípade potreby a takisto pomoc ponúkajú mnohí ďalší z vás. Najdôležitejšie dnes je, pokiaľ sami nie ste v núdzi, všímaj si svojich susedov. Najmä tých starších, no rovnako všetkých, o ktorých vieme, že si nevedia pomôcť sami, a ani si pomoc privolať. Ak nebudeme vedieť pomôcť priamo my, budeme ju pre vás hľadať. Preto opakujem kontakty, na ktoré nám, prosím, takéto prípady hláste: miestny úrad: 02/60202511, starostka: 0903737046, mestská polícia: 02/59980611, prípadne klasické tel. č. 159, mailové kontakty: lubica.kolkova@devin.sk, lenka.satinova@devin.sk, náš okrskár mestskej polície pán Gajdúšek: vgajdusek@gmail.com.

A keďže máme zatiaľ naozaj ponúk na pomoc viac ako žiadostí o pomoc, úprimne verím, že **Spolu to zvládneme!** Tak, ako v rapovom texte, ktorý mi po tom, čo aktuálne prežívam, jedného rána len tak napadol (nedá niekto k nemu „muzičku“?) ☺ :

„Keď ty to dáš, tak MY to dáme spolu. Len spolu vieme dať ten vírus dolu. Dnes máme život iba na skúšku, tak úsmev nakresli si na rúšku, a prílep si ho každý deň. Inak dnes žiť treba, susedovi podať chleba a mame poslať pusu do vzduchu... Dnes na rozum máme iba seba, tak daj to prosím, každú pomoc treba. Hamlet už nepýta sa, či byť alebo nie, to pliaга denne zisťuje: chcete žiť? Alebo NIE?! A pýta sa to nielen teba, ale nás všetkých spolu, tak spolu ju aj musíme dať dolu. Na blbiny uší dve – dar máme od Boha, medzi ne rozum a dnes aj rúšku treba! Nezmysly jedným z nich prefiltruj a druhým uchom vypúšťaj. Tak dáme to a Pliaga pôjde dolu! Nech rýchlo nazad vráti sa náš doterajší Raj.“
Všetkým ďakujem za pomoc, za disciplinovanosť a teším sa na prvé možné objatia.

Lubica Kolková, starostka, foto Matej Patka

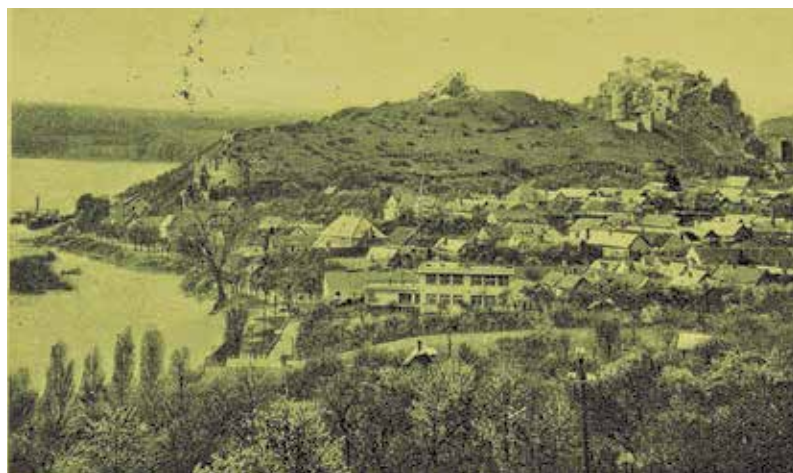

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

Z HISTÓRIE DEVÍNSKEJ ŠKOLY

Na pôde našej dnešnej školy stála do roku 1936 jednoposchodová budova starej školy. V tejto nemeckej škole pôsobil ako riaditeľ i učiteľ takmer štyridsať rokov absolvent novozámocného Učiteľského ústavu Jozef Tibenský. Ovládal dokonale slovenčinu, nemčinu a čiastočne i maďarčinu. Bol vášnivým ovocinárom a neúnavne pracoval v devínskej školskej štepanci, kde bolo vysadených dvesto ovocných stromčekov. Novej školy sa už, žiaľ, nedočkal, zomrel v roku 1934 a jeho hrob nájdete na cintoríne v Devíne. Starú, jednoposchodovú budovu zbúrali v roku 1936. Vtedy ju navštevovalo osemdesiat žiakov, ale aj napriek ich malému počtu bola kultúrna činnosť bohatá. Napríklad v školskom roku 1935 – 1936 škola usporiadala silvestrovský večer, oslavy pri príležitosti narodenín prezidenta či na počesť M. R. Štefánika, divadelné predstavenia pre deti i dospelých, rôzne besiedky, atď. Učiteľia a škola usporiadali aj akcie sociálneho charakteru ako napríklad zbierku peňazí za účelom realizácie tzv. Polievkovej akcie pre chudobných. Polievku navarili majitelia hostinca, rodina Srnčíkových, ktorých meno je nerozlučne späté s Devínom. Prvou slovenskou školou na Devíne bola škola na Kremelskej ulici číslo 36, neskôr sa táto budova stala detským domovom. Hlavným iniciátorom postavenia novej školy bola Slovenská liga a Ministerstvo školstva a národnej osvety. Slávnostné otvorenie školy sa uskutočnilo 5. septembra 1937 a škola niesla meno dr. Alojza Kolíska, veľkého priateľa Slovákov. Slávnostnú reč predniesol predseda Slovenskej ligy dr. Metod Bella a za ministerstvo školstva a národnej osvety dr. Ján Halla.

K slávnostnému otvoreniu školy v Devíne bola z Bratislavy zabezpečená doprava loďou a cestovný lístok tam i späť stál 4 koruny.

Devín z Kolimbergu, foto: archív PR

Začiatkom roku 1939 sa presťahovala štátna ľudová škola nemecká do novej školy. Devín v tom čase patril pod správu Nemecka, a preto v škole vyučovali nemeckí učiteľia – Ervín Kranetz, Franz Bruckner a učiteľka Neubauerová, manželka nemeckého starostu Devína. Po vrátení Devína Slovensku sa škola v päťdesiatych rokoch rozšírila o ľavé krídlo a telocvičňu. V tom čase bol riaditeľom školy Pavol Bratranec, obdivovateľ a ochranca prírody najmä našej Devínskej Kobyly, ktorý k láske k prírode učil aj svojich žiakov. Na školskom dvore sa v tom čase nachádzali voliery zvieratiek, ktoré zachránil a po vyliečení vracal do prírody.

Novú históriu začala naša devínska škola písať v XXI. storočí a jej využitie je zmysluplné. Vďaka rozumnému rozhodnutiu MČ Bratislava – Devín o prenájme, naša škola zostala školou napriek skutočnosti, že množstvo škôl zaniklo. Objekt školy je t. č. v prenájme súkromnej školy Česká 10, ktorá v týchto priestoroch prevádzkuje materskú škôlku, základnú školu s integrovaním angličtiny do výučby a bilingválne gymnázium. Na škole sa vyučuje päť svetových jazykov – angličtina, nemčina, ruština, francúzština a španielčina.

A čo záverom zaželať našej škole? Aby bola ešte dlho školou, do ktorej môžu chodiť naše deti získavať potrebné vzdelanie.

Paola Rumanovská

ČERSTVÉ PEČIVO PRAMO K VÁM Dnes objednáte, zajtra ráno doručíme.

Objednávať môžete každý deň okrem nedele (na pondelok prijímame objednávky v sobotu) od 9.30hod do 14.00 hod na číslo: 0908 712 455. Objednávka bude pre Vás pripravená na druhý deň od 9.00 hod ráno (okrem nedele). Objednávku Vám doručíme osobne alebo si ju môžete prevziať v Reštaurácii Valentian, DK Devín na druhý deň po objednávke (okrem nedele).

ROZŠÍRENÁ PONUKA Pre všetkých Devínčanov.

CHLIEB	
900g	Chlieb bystrický nekrajáný 1,95 €
900g	Chlieb zemľakov nekrajáný 1,95 €
430g	Chlieb bystrický balený, krajáný 1,28 €
430g	Chlieb zemľakov balený, krajáný 1,28 €
600g	Chlieb drevorubačský 1,47 €
350g	Chlieb pohánkový bal. kraj. 1,40 €
60g	Bosniak malý 0,27 €
120g	Bosniak 0,45 €
ROŽKY, BAGETY, ZEMLE, PLETENKY	
50g	Rožok rovný 0,12 €
50g	Rožok bystrický 0,12 €
49g	Celozrnný rožok tmavý malý 0,24 €
60g	Rožok grahamový 0,26 €
90g	Rožok veľký sč.zahnutý 0,36 €
90g	Rožok pšenično špaldový 0,54 €
90g	Celozrnný rožok 0,48 €
60g	Zemľa 0,26 €
120g	Bageta malá 0,45 €
200g	Bageta veľká 0,81 €
135g	Pletenka so soľným posypom 0,63 €
135g	Pletenka cesnaková 0,63 €

Objednávky do 14:00 na 0908 712 455, alebo osobne v reštaurácii Valentian, Rytierska 2, Devín.

SLADKÉ PEČIVO	
360g	Vianočka bal. 1,35 €
65g	Kolač očko tvarohový 0,87 €
65g	Kolač očko čokoládový 0,87 €
65g	Kolač očko makový 0,87 €
65g	Kolač očko orechový 0,87 €
65g	Kolač očko čučoriedkový 0,87 €
65g	Kolač očko marhuľový 0,87 €
65g	Kolač očko jahodový 0,87 €
65g	Kolač očko vanilkový 0,87 €
65g	Kolač očko broskyňový 0,87 €
65g	Kolač očko višňový 0,87 €
200g	Závin orechový 1,79 €
200g	Závin makový 1,79 €
200g	Závin kakaový 1,79 €
INÉ	
500g	Štruhanka 1,28 €

DÔLEŽITÉ KONTAKTY

Miestny úrad mestskej časti Bratislava-Devín oznamuje všetkým svojim obyvateľom, že osobné poskytovanie služieb občanom je dočasne obmedzené, vaše žiadosti a podnety môžete naďalej podávať poštou alebo emailom: podatelna@devin.sk, prípadne kontaktujte jednotlivé referáty.

- sekretariát starostky: tel.: 02 / 6020 2511, mobil: 0903 807 890, podatelna@devin.sk
- starostka Ing. Ľubica Kolková: mobil: 0903 737 046, starostka@devin.sk
- Okrskár Mestskej časti Bratislava – Devín Ing. Vlastimil Gajdúšek, mobil: 0902 921 196
- operačné pracovisko OS MsP Dúbravka tel.: 02/ 6453 4351
- tiesňová linka mestskej polície: 159
- Úrad verejného zdravotníctva SR: mobil: 0917 222 682
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave: mobil: 0917 426 075 novykoronavirus@uvzsr.sk

ZÁPIS DETÍ DO MATERSKEJ ŠKOLY

Riaditeľka Materskej školy Kremelská 36 vyhlasuje zápis detí do materskej školy na školský rok **2020/2021**, ktorý sa uskutoční **30.4.2020 a 4.5.2020**. Zápis bude prebiehať za prítomnosti riaditeľky v priestoroch MŠ (v pravom krídle) v čase **od 9.30 do 12.30 hod.** za prísnych hygienicko-bezpečnostných opatrení **bez prítomnosti dieťaťa.**

Kritéria prijímania dieťaťa do materskej školy:

- Deti s odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky a deti s dodatočne odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky.
- Deti, ktoré dovърšili piaty rok veku.
- Súrodenci detí navštevujúce danú materskú školu a spĺňajúce podmienky prijatia v zmysle platnej legislatívy.
- Deti od troch rokov veku.

Zápis dieťaťa do materskej školy sa uskutočňuje prostredníctvom podania písomnej žiadosti, ktorú si zákonný zástupca dieťaťa môže stiahnuť z webovej stránky Devína, alebo si žiadosť môže napísať sám s príslušnými identifikačnými údajmi dieťaťa. Vzhľadom na aktuálnu situáciu, k žiadosti nie je potrebné potvrdenie pediatra. Ak sa do daného termínu prevádzka materskej školy neotvorí, žiadosti je potrebné zasláť elektronicky na adresu: podatelna@devin.sk. Žiadosti budú zaevidované a následne doručené do MŠ. O prijatí dieťaťa do materskej školy rozhoduje riaditeľka školy. (V súlade so zákonom č.245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov – školský zákon) a žiadatelia budú o rozhodnutí informovaní po zápise detí v priebehu mesiaca jún 2020.

ČO MI TO CHCE POVEDAŤ?

GAVENDOVINY

Musím sa priznať, že príspevok do tohto Devínčana píšem asi desiaty krát (v duchu). Nielen preto, že aktuálne spravodajstvo zakaždým pozmení situáciu, ale aj kvôli tomu, že denne sa mi v mobile i mailoch objaví veľa krásnych podnetov na zamyslenie. Tak si hovoriť, čo tu ešte dodať?! Čosi sa predsa len žiada a keďže už nechcem zneužívať trpezlivosť Andrejky Mikovej s nami, chronicky meškajúcimi prispievateľmi, dávam na papier pár flešiek, ako mi prechádzali mysľou počas uplynulých dní.

Došlo aj na nás

Táto veta sa nepočúva dobre. Keď slovenskými médiami otriasala informácia, že aj u nás sa už potvrdil jedenásty prípad koronavírusu, kdesi na okraji správ zo sveta zarezovala a vzápätí upadla do zabudnutia informácia, že konflikt v Sýrii si vyžiadala už 360 tisíc obetí. Nemyslel som v tej chvíli na ekonomicko – politickú rozohru, kto viac a kto nezištniešie financuje tento i ostatné vojnové konflikty, v myslí sa mi vynorili konkrétne ľudia. Otcovia, ktorých sa už žena a deti nedočkajú, civilné obeť a dokaličené, zničené obydlia... Za každým číslom je veľká osobná tragédia, zúfalstvo i eskalácia nenávisti. Keď ide o náš život, a dokonca len o riziko, že by sme oň mohli prísť, zrazu veci hodnotíme úplne inou optikou. Je nesporným faktom, že za blahobytný život v našej západnej civilizácii už pretieklo priveľa krvi a slz. No na svete sa stále dejú tragédie. Spomeňme len jednu drobnosť: celé desaťročia zomiera denne okolo tisíc detí kvôli kontaminovanej vode na cholera, týfus, dyzentériu. A neraz by stačilo len zozbierať prostriedky a navrtať studňu. Aj náš Devín by celkom isto mohol mať „družbu“ s jednou – dvomi studňami niekde v Afrike. Uznávam, že treba zavádzať všemožné protiepidemiologické opatrenia a snažím sa ich rešpektovať. Ale treba si priznať, že situácia strháva z tváre aj masku nášho obrovského pokrytectva. Nevynímajúc toho môjho.

Aj iné hrozby si zaslúžia radikálne opatrenia

A zrazu je na všetko čas... Aj ja som zakúšal ten pocit, keď nastúpili preventívne opatrenia. Ako prvý efekt som vďaka izolácii dočítal knižku od Slávky Kubíkovej Krotitelia displejov. Podarilo sa jej popularizačným, jednoduchým spôsobom pomenovať inú, a tiež hrozivú pandémiu - digitálnu závislosť. Na rozdiel od koronavírusu napáda a paralyzuje všetky životné dimenzie človeka: chuť do pohybu, schopnosť uvažovať, ochromenie vzťahov, vôľu, city... Dlhodobo sledujem odbornú diskusiu o tejto problematike. A často som svedkom, ako rodičia nevedomky mrzčia svoje vlastné deti. S trvalými, alebo len veľmi ťažko liečiteľnými dôsledkami. Nerád by som moralizoval, ale je mi ich veľmi ľúto. Práve v deň, keď v Prahe pristálo prvé očakávané lietadlo z Číny so zdravotníckym materiálom, kuriér dovezol na faru obľúbenú zásilku Krotiteľov displejov. Považujem ich za kompletný záchranný balíček a hľadám cestu, ako ho distribuovať prioritne tým, čo ho podľa môjho úsudku naliehavo potrebujú. Často sa pýtam, že ak kvôli prevencii pred chrípkou sme ochotní podstúpiť toľké obmedzenia, nezaslúži si to aj ochrana našich detí?

Boží trest či Božia láska

V súvislosti so súčasnou pandémiou sa skloňuje aj táto téma. Jedni zvolávajú hromy – blesky z neba, iní ospevujú, aký jedinečný čas im cez nečakané voľno dal Boh na duchovné pookriatie a prehodnotenie životných priorit. Jedno i druhé môže byť vzdialené od pravdy. Problém dobra a zla vo svete je témou na nekončiacu diskusiu a skratkovitosť je vždy riskantná. No skúsme aspoň stručne. Na Božie tresty najradšej apelujú tí, čo si nechcú priznať, že sami sa trestajú svojim nerozumným konaním. Kto žije duchovne, vie, že Boh oslovuje človeka aj cez životné udalosti. Tak sa zjavoval židovskému národu cez celé starozákonné dejiny. Avšak reč diania treba vedieť správne čítať. Predstavme si tragickú haváriu, plachtou zakrytú mŕtvolu medzi rozbitými autami. Nešťastie sa stalo kvôli nepredvídaným okolnostiam, alebo niekoho vedomým zavinením. Nutne to nami zatrasie a premýšľame o krehkosti života, o tom, čo je v ňom ozaj dôležité, čomu venujeme priveľa pozornosti a čo zanedbávame, aj o tom, čo bude po smrti... Veriaci povie, Boh mi vo svedomí cez túto situáciu naznačil to i ono. No nemôžem tvrdiť, že Boh spôsobil túto haváriu, aby mi niečo cez ňu ukázal. V tom je podstatný rozdiel. Okolnosti nám zvýraznia potreby, ktoré sú nástojčivé aj objektívne, len sme voči nim nevnímať. Takýto prístup treba mať aj k súčasnému daniu. A žiada sa tu povedať aj B na margo tzv. duchovných optimistov. Prvé, čo si neraz pri „zveľobovaní“ terajšej dobrovoľnej izolácie pomyslí, je: „Dobre sa ti hovorí, keď ty si momentálne zdravý, zabezpečený, máš dom i záhradu, milované deti a vnúčatá bezpečne ďaleko... Keby si vážne ochorel, prišiel o zamestnanie, alebo ti zostalo len pár stovák eur pre celú rodinu, asi by to značne preverilo aj tvoje duchovno“. Iste, aj pokojné bývanie a materiálne istoty sú Boží dar. Ale málo, ak zostaneme len pri tom. Skutočný duchovný život nie je duchovný wellness, hovkanie si v pohode a bezstarostnosti. Duchovnosť bez sociálnej angažovanosti, bez záujmu o druhého a praktickej lásky je prinajmenej podozrivá. Práve v čase, keď sme izolovaní, sme na seba aj viac odkázaní. Ľudová múdrosť vraví, že v každom z nás spí anjel i čert. Krízová situácia obyčajne ako prvého zobudí anjela. Sme toho svedkami, chvála Bohu. Ale platí aj ľudové „čert nespí“, a tak si to prebudené dobro chráňme a zveľadujeme.

Marián Gavenda

PRÁVNE OKIENKO

Čo je sťažnosť a kedy sa so sťažnosťou obrátiť na obec?

Asi každý z nás sa už dostal do situácie, keď sa chcel na niekoho sťažovať. Na suseda, na úrad alebo jednoducho na vzniknutý problém. Nie však každé podanie, na ktoré napíšeme slovo „sťažnosť“ je sťažnosťou podľa zákona. Sťažnosťou podľa zákona je písomné podanie, ktorým sa domáhame ochrany svojich práv, o ktorých sa domnievame, že boli porušené činnosťou resp. nečinnosťou orgánu verejnej správy (obce). Tiež podaním sťažnosti môžeme poukázať na konkrétne nedostatky, ktoré sú spojené s porušením právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy (obce). Zákon však tiež obsahuje negatívne vymedzenie pojmu sťažnosť, teda uvádza aj to, čo sťažnosťou nie je. Obec je povinná každé podanie posúdiť podľa jeho obsahu, nie je preto nevyhnutné podanie označiť ako sťažnosť. Po obsahovom posúdení obec sťažnosť odloží, postúpi príslušnému orgánu, alebo prešetrí. Obec má na vybavenie sťažnosti lehotu 60 dní, ktorú môže v odôvodnených prípadoch predĺžiť. Občania často podávajú podania označené ako sťažnosť práve v rámci susedských sporov, keď sa napríklad sused sťažuje na suseda. V takomto prípade však, ako sme uviedli v úvode, nejde o sťažnosť, keďže sa nedomáhame ochrany svojich práv, ktoré mali byť porušené činnosťou alebo nečinnosťou obce, resp. nepoukazyjeme na porušenie zákona samotnou obcou. V takomto prípade spravdla ide o priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, ktoré je kompetentný riešiť okresný úrad Bratislava.

Ak si s podobnou otázkou neviete poradiť, alebo máte iný právny problém, napíšte nám na adresu redakcie devincannoviny@gmail.com a na vaše otázky radi zodpovieme.

Vaša poslankyňa JUDr. Jana Jakubkovič

POĎAKOVANIE

sestrám Hanzelovým, ktoré sa dlhé roky bezodplatne, odborne a s láskou starajú o kvetinovú výzdobu miestneho úradu. Kvitnúce muškáty nám závidia všetci okoloidúci a črepníky nezostávajú puste ani v zime, lebo skúsené kvetnárky do nich naaranžujú stálo zelené vetvičky z vlastnej záhrady. A tento príjemný vzhľad úradu vždy vylepší naša suseda, pani Žofka Muráňová, ktorá pozametá ulicu nielen pred svojim domom, ale aj pred miestnym úradom.

VOX POPULI

Milí Devínčania, vybrali sme niekoľko okruhov tém, ktorými sa najčastejšie v poslednom období zaoberáte na webe Devínske mamičky a občania Devína a požiadali sme o stanovisko miestny úrad.

Aký je postup pri riešení stavu učiteľiek v MŠ, aby neprichádzalo k obmedzeniu jej prevádzky?

Mestská časť Bratislava - Devín hľadá „záložné“ učiteľky pre prípad výpadku kmeňových pedagogičiek i zverejňuje nasledujúcu inzerciu v znení: Hľadáme pedagogických pracovníkov do prevádzky materskej školy na Kremelskej ulici č.36. Požadované kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogického zamestnanca: úplné stredné odborné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie ustanovené Vyhľadškou č. 1/2020 Z.z. MŠV/Vaš SR, ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady na výkon učiteľa materskej školy. Osobnostné predpoklady: vzťah k deťom, flexibilita, dôslednosť, asertivita, dostatočná výbava kognitívnych kompetencií, kreativita, empatia.

Aký je názor a odporúčanie MU k parkovaniu, resp. „papučovaniu“ na Kremelskej?

Oficiálny názor úradu nemôže byť v rozpore so zákonom a ten nepustí. Pokiaľ ľudia zaparkujú nepredpisovo, polícia má právo osadiť papuču a takéhoto priestupcu pokutovať. Množstvo životných situácií, v ktorých konáme ako konáme sa však do zákonov zaškatulovať nedá, takže policajt by mal (ak je to možné!) zistiť dôvody, pre ktoré vodič zaparkoval nepredpisovo. Sú to akési zadné dvierka pre možné neudelenie pokuty, len je ťažké si predstaviť, že niekto má argumenty, ktorými by opakované porušovanie predpisov pred policajtom opakované „obkecal“. K téme pripravujeme, hneď ako to situácia dovolí, verejné stretnutie občanov, účasť prisľúbila dopravná inžinierka a námestníčka primátora pani Kratochvíľová a aj náčelník mestskej polície. Keďže je všeobecne známe, že úrad vo veci „nekoná, nestará sa a problém nerieši“, tešíme sa na vygenerovanie realizovateľných zákonných riešení ako uspokojí obe strany konfliktu Chodci vs. Vodiči.

Zvýši sa počet kontajnerov na separovaný odpad?

V Devíne je v súčasnosti 6 verejne prístupných zberných hniezd na separovaný odpad (Hradná ul., Slovanské nábrežie, Dom kultúry, K Zlatému rohu, Devínska cesta (pri Polfci), Devínska cesta (pri Metrostave)).Uvažuje sa o zriadení zberného hniezda v lokalite Zelené terasy. Odvozné dni pre papier sú v pondelok a štvrtok, pre plast v utorok a sobotu. Dočistenie zberných hniezd zabezpečuje priebežne spoločnosť OLO (separovaný odpad) a pracovníci MÚ (iný odpad). S OLO-m rokujeme o zvýšení počtu zberných hniezd a so správcami území, kde takéto kontajnery chýbajú, hľadáme miesta, kde by dali súhlas s umiestnením potrebných stojísk.

ZO ŽIVOTA PIVNICE

Už prvé dva mesiace v novom roku dávali tušiť, že v zrekonštruovaných priestoroch Žigrayho kúrie nebude ani ďalšiu sezónu núdza o zaujímavé akcie. Vďaka podpore a aktívnej pomoci členov občianskeho združenia Občianske združenie Scéna pre Devín a jej sympatizantov priniesol alternatívny klubový priestor Pivnice zase o štipku kultúry viac. A je príjemné konštatovať, že s rozširujúcim sa portfóliom žánrovo rôznorodých podujatí pribúda aj návštevníkov Pivnice.

Hneď prvý program **Trojkráľové svätenie devínskych vín** pozval Devínčanov na ochutnávku vín z domácich pivníc. Nielen to tradičné, ríbezľové, ale aj biele, červené či ružové víno si našlo svojich nadšených degustátorov. A akcia spečatila dôkaz o tom, že v Devíne nastupuje generácia mladých vinárov, ktorí obstoja v konkurencii aj širšieho regiónu.

Pre tých, čo sa trochu orientujú v hudbe, znejú mená **Silvia Josifoska, Boboš Procházka a Pišta Lengyel** rovnako zvučne ako hudba, ktorú robia. Nielen bluesová klasika v podaní speváčky Josifoskej, majstra ústnej harmoniky Procházku a sólového gitaristu Lengyela, ale aj samotný soul či funk prilákali do Devína nielen ich stálych priaznivcov, ale aj nováčikov.

Zaujímavé bolo aj rozprávanie skúseného potápača **Martina Feráka** o jeho výpravách do podmorského sveta, fotení žralokov, cestovaní a potápačskej škole. Dokonca prišli aj tí najmenší, budúci „podvodníci“.

O týždeň neskôr na svet rýb a vodných tokov nadviazal biológ – Devínčan **Vladimír Kováč**. Porozprával o kvalite životného prostredia v Dunaji od Čierneho lesa až po Čierne more z pohľadu vedca. Počas večera **Tomáš Ščepka** premietol v predpremiére (a v sále obsadenej do poslednej stoličky) svoj skvelý film o Dunaji.

Druhý ročník výstavy **Z devínskych ateliérov** predstavil tvorbu ďalších umelcov, ktorí žijú a tvoria v Devíne - **Anje Grosser, Lucie Fabiánovej-Strassnerovej, Pavla Hammela, Eriky Majerskej, Vladimíra Majerského, Miriany Materákovéj, Gabriely Strassnera a Petra Žanonyho**. Vernisáž, ktorú otvorila kurátorka **Magda Rollerová**, spestrilo a návštevníkov roztancovalo temperamentné trio autentických kubánskych hudobníkov **Melódia**.

text a foto Jana Kollárová

DARUJ

2%

A PODPOR
UMENIE.

Nie každá pivnica
je strašidelná...

PIVNICA

Scéna pre Devín
Prírodná 1036/3, Bratislava
IČO: 42355384
IBAN SK78000000000000323243

PSSST...

Dáva sa na známosť, že duša našej devínskej Pivnice, Marta Potančoková si 13. februára prevzala Pamätný list predsedu Bratislavského samosprávneho kraja Juraja Drobu za rozvoj kultúrneho života Devínčanov. Marti, vieme, že Ty na pocty a ani na veľké slová nie si, tak len tíško – ďakujeme..

Milí priatelia, návštevníci našej PIVNICE!

Verte, že nám je veľmi ľúto, že nám táto nečakaná situácia zmenila plány a pripravený program na marec a apríl sme museli z pochopiteľných dôvodov zrušiť. Veľmi však dúfame, že sa čoskoro opäť uvidíme v priestoroch PIVNICE, na čo sa už teraz všetci tešíme. Dávajte si zatiaľ pozor, zostaňte doma a veríme, že to spolu zvládneme!

JAR V ZÁHRADKÁCH

Mnohí z nás sa túto jar venujú oveľa viac záhrade ako po iné roky, máme na to čas a zostať doma je momentálne veľmi múdre a dôležité z dôvodu hroziaceho ochorenia. Ale záhrada je naozaj nádherná alternatíva. Práca je veľa – strihanie ruží, ovocných stromov, malín, ríbezlí, odburiňovanie, odstraňovanie starých mačín z trvaliek. Premýšľame, ako si znovu zadefinujeme záhony, čo budeme sadiť, čo sa nám osvedčilo v minulom roku a s čím novým chceme experimentovať. A tak, aby sme na niečo nezapli, zopár dobrých rád:

- Hrach a cibuľku sadzačku a šalotku sadíme do voľnej pôdy.
- Do fóliovníkov a skleníkov vysievame reďkovku, rozsádzame planty šalátov, ktorých semienka sme si vysiali ešte na jeseň, vysievame rukolu, petržlenovú vňať, semienka niektorých trvaliek a letničiek, rozsádzame priesady kalerábov.
- Do mini skleníkov sadíme semienka rôznych druhov paradajok, papriku, čili papričky uchováme na okne na južnej strane domu.
- Z cibuľovín vysievame do záhonov ľalie, z hlúzových cannu, gladioly, ktorých hlúzy sme dopredu namočili.
- Zbierame mladú žihľavu, prvosienky, kvitnúce fialky, medvedí cesnak, pupene bazy a kvitnúce hlavičky púpav na púpavový med.
- Záhony dopĺňame o nové trvalky, ktoré je z kontajnerov možné vysádzať po celý rok, no

najvhodnejšie obdobie je práve jar.

- Odburiňujeme skalky.
- Dopĺňame kôrový mulč do všetkých záhonov s trvalkami, po odburčení aj do záhonov s jahodami, pod stromy, kríky a ostrihané maliny, ako aj na chodníky, aby sme sa im nemuseli veľa venovať počas roka.
- Nezapodme, že pôdu, aj v skleníku, musíme obohatiť kompostom a organickými hnojivami, najmä kravským a konským granulovaným hnojom, hlavne okolo drobného ovocia, ovocných stromov a trvaliek.

Ako si vysadiť bylinkovú špirálu

Do každej úžitkovej aj okrasnej záhrady patrí bylinková špirála. Tento milý, stredne veľký projekt si môžeme zrealizovať aj sami a bude nielen estetickým, ale zároveň aj praktickým prvkom v našej záhrade. Na malej ploche si vysadíme bylinky, ktoré môžeme využívať počas celého roka ako v kuchyni, tak aj na domáce liečenie. Bylinkovú špirálu si postavíme z rôznych materiálov – z kameňa, dlažby, tehál. Môžeme využiť aj starší materiál, či zvyšky, ktoré sa už dlhé roky len tak povaľujú po záhrade. Špirálu je dobré postaviť čo najbližšie k domu, najlepšie ku kuchyni, kde sa bylinky využívajú najčastejšie. Začí-

name ju stavať od severu a pokračujeme smerom na juh, vždy v smere hodinových ručičiek. Do najnižších častí špirály sadíme bylinky, ktoré majú rady mierny polotieň ako bazalka, petržlenová vňať, koriander a pažitka. Postupne sadíme šalviu, verbenu citrónovú, tymián, lesné jahody, medovku, kôpor a rôzne druhy mäty a na najvyššie poschodie rozmarín alebo levanduľu, ktoré majú hlboké korene. Zem by mala byť zmesou substrátu na bylinky s kompostom a malým množstvom piesku. Rozmarín, levanduľu, tymián a majoránka sú stredomorské bylinky, ktoré majú svoje miesto na južnej hornej strane špirály. Šalvia a oregano tiež milujú teplo, no užívajú si aj mierny tieň, ktorý vytvoria bylinky na hornej strane špirály. Koriander, kôpor a bazalka sú tiež milovníci slnka, ale sadíme ich na nižšie časti špirály, keďže potrebujú väčšiu vlhkosť. Petržlenová vňať, mäta a pažitka znesú aj polotieň v severnej časti špirály. Nech sa vám dielo podarí a zostaňte všetci zdraví aj vďaka bylinkám. Krásnu jar!

Soňa Kolenčíková,

foto: GŠ, mykysuce.sme.sk

DETOXIKÁCIA ALEBO OZDRAVENIE TELA AJ MYSLE

Ak sme sa túto jar rozhodli ozdraviť telo aj dušu, prišiel ten správny čas. Naša devínska bylinkárka Soňa Kolenčíková vybrala pre nás jednoduché, ale ozdravné jarné recepty, ktoré si môžeme pripraviť z prvých jarných surovín nabitých lúčmi jarného slniečka. Tieto recepty sú súčasťou Soniných prednášok, ktoré už rok pripravuje v Pivnici každý mesiac, vždy na inú a zaujímavú tému. Naposledy to bola práve detoxikácia.

Ozdravný nápoj na raňajky dostane z tela kopu ťažkých kovov a zaistí tak základ detoxikácie.

1-3 banány podľa veľkosti, ½ zväzku petržlenových listov, 2 vetvičky koriandra, 200 g drobného ovocia, čerstvého alebo mrazeného – najlepšie malín alebo čučoriedok pre ich vysoký obsah an-

tioxidantov, 1 polievková lyžica prášku Spirulina, 500 ml zeleného čaju alebo čaju Matcha.

Všetko spolu vymixujeme a pijeme namiesto raňajok. Petržlen a koriander môžeme nahradiť púpavovými listami, žihľavou alebo jarnou rukolou. Predstavivosti sa medzi nekladú, no držíme sa sezónnych ingrediencií.

A aký obed zvolíš pri detoxe?

PEČENÉ ZEMIAKY S OVČÍM TVAROHOM A ĽANOVÝM OLEJOM

2 veľké zemiaky, 250 g ovčieho tvarohu, 2 polievkové lyžice ľanového bio oleja, soľ a najdôležitejšie sú bylinky: rozmarín, oregano, medvedí cesnak, tymián alebo šalvia.

Rozrezané zemiaky v šupke osolíme a pečieme v rúre asi 40 minút poliate ochuteným olivovým olejom. (Pripravíme si ho tak, že do malej fľaštičky olivového leja dáme vetvičku rozmarínu, niekoľko strúčikov cesnaku a čili. Necháme odstáť asi 2 týždne a používame pri varení počas detoxikácie.) Tvaroh zmiešame s bylinkami a polejeme ľanovým olejom. Podávame s veľkým šalátom z púpavových a šťaveľových listov.

Soňa Kolenčíková, foto archív

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV

PETER A MAGDA ROLLEROVCI

AKO KAMENE Z DEVÍNA PO SVETE CESTUJÚ

Manželia. On sochár, výtvarník, ona kunsthistorička. Ich spoločná cesta sa začala niekedy v šesťdesiatych rokoch na Škole umeleckého priemyslu na Palisádach a pokračuje dodnes pod devínskymi kopcami. Bývajú v dome skrytom za romantickou záhradou, ktorá žije svojím slobodným životom, ale nie natoľko, aby zakrývala výhľad na kamenné hradby hradu. Pripomína chalúпку z rozprávky, akurát namiesto medovníkov má chodník dláždený okruhliakmi od Dunaja. A na toto malé prírodné kráľovstvo dozerá s jemným mňaukaním deväť šarmantných mačičiek.

Peter Roller vyrastal na Stalinovom námestí v Starom meste (dnešnom námestí SNP) a denne sa pozeral na sochu Stalina, ktorá „krášlila“ priestor pred historickým novorománskym Kalvínskym kostolom. Jeho otec Ladislav Roller, profesionálny fotograf, zvečnil toto nezlučiteľné spojenie histórie a ideológie na viacerých dobových fotografiách. A bol to práve otec Ladislav, ktorý mal zásluhu na tom, že sa Peter začal zaujímať o výtvarné umenie. Vodieval ho do ateliérov a na výstavy výtvarníkov, kde fotografoval, a tak sa vzťah ku krásnemu umeniu u malého chlapca začal rozvíjať celkom prirodzene. Spočiatku mal v úmysle študovať na strednej škole grafiku, ale nakoľko bolo veľa uchádzačov, dostali odporúčenie, že by si mohli vybrať aj iný odbor, napríklad rezbárstvo. I tak vznikla skupinka spolužiakov, ktorých náhoda osudu spojila a doteraz nerozdelila. Medzi nimi boli aj Peter a Magda Rollerovci: „S Petrom sa poznáme od pätnástich rokov. Bolo nás v triede jedenásť a doteraz sa všetci stretávame. Boli to časy rokov šesťdesiatych, keď prišlo uvoľnenie – mohli sme chodiť na nové filmy, počúvať modernú hudbu, v meste

sa konali výstavy svetového meradla. Bol to úžasný rozlet, no skončilo to neslávne a návrat do reality bol veľmi ťažký a zlý. Nás to zastihlo práve v tom najcitlivejšom veku...“, spomína Magda. A kým veľa mladých ľudí volilo cestu emigrácie, oni sa rozhodli zostať. Peter sa práve dostal na vysokú školu a Magda mala silnú citovú väzbu na mamu a nevedela si predstaviť, že by ju nechala samú. „Bol som srdcom zrastený so Starým mestom a ani som nepomyslel na to, že by som ho niekedy opustil,“ zveril sa Peter. Práve v tých časoch sa mu podarilo dostať sa na sochárstvo, a to mu vtedy predstavovalo celý svet.

Kostkovec

Týmto prívlastkom sa častovali študenti legendárneho sochára profesora Jozefa Kostku, ktorí mali tú česť tvoriť pod jeho umeleckým vedením. Peter bol jedným z nich. Vzťah a prepojenie s majstrom sa neskončili ani potom, ako musel v čase normalizácie opustiť brány VŠVU. Peter nebol jediný, kto ho pravidelne navštevoval, pomáhal mu s prácami na sochách a neskôr sa podieľal na výstavách, ktoré organizovali študenti „kostkovej školy“ po celom Slovensku. „Už počas školy som vymyslel taký projekt, že budeme chodiť do prírody robiť prírodné konštrukcie z toho, čo nám príde pod ruku. Zobrali sme si iba najnutnejšie náradie a spoločli sa len na to, čo sme našli v prírode – drevo či kameň. Bol to taký príjemný úlet od všetkých tých povinných cvičení, ktoré sme museli absolvovať počas štúdia,“ spomína Peter.

Každý výtvarník musí mať svoj odrazový mostík, od ktorého sa začne odvíjať jeho umelecká cesta. Pre Petra to bolo pozvanie na sochárske sympóziu na juh Maďarska v roku 1979: „Konečne som v tom sochárskom parku mohol robiť sám a slobodne pre seba, veľké sochy. Výhoda týchto sympózií bola v tom, že sa tam stretlo veľa ľudí a pre mňa, ako začínajúceho sochára, aj dôležitých. Prichádzali nové a nové pozvania na ďalšie sympóziá. A také najzaujímavejšie bolo do Japonska. Tá krajina bola zvláštna tým, že tam bolo naozaj všetko iné – iná reč, iní ľudia, iné obyčaje. Na juhu Japonska som mal prvýkrát možnosť pracovať na naozaj gigantickom projekte. V parkovom areáli pri mori sme skupina dvadsiatich sochárov vytvárali diela z obrovských tonových kamenných kvádrov.“ A Magda dodáva: „Keď sa Peter vrátil z Japonska, chcel doniesť domov niečo z toho pocitu a jeho vzťah k Japonsku nakoniec vyústil do festivalov. Tak nás chytila celá tá japonská atmosféra, že sme založili Nippon klub – Spoločnosť priateľov japonského umenia a organizovali sme týždne japonskej kultúry. Boli to vzácne a obohacujúce chvíle vytvárať priesečníky medzi takými vzdialenými kultúrami.“

Peter bol dlho v slobodnom povolání. Veľké sochy robil na sympóziách a menšie

doma, v ateliéri. Často pracoval v dielni Slovenského fondu výtvarných umelcov v Chtelnici, kde mal k dispozícii kameň z karpatských lomov. Napríklad vytváral pre kúpeľné mestá fontánky a pracoval aj na menších sochách. Po revolúcii však nastal obrat a keď dostal ponuku z VŠVU na post pedagóga, po ktorom ani veľmi netúžil, prijal ju. A vydržal tam dlhé roky, ako hovorí, vo dne i v noci a za každého počasia...

Devín ako inšpirácia

Myšlienka prísť bývať na Devín skrsla v Magdinej hlave: „Moji rodičia mali na Devíne záhradu, lebo moja mama vždy po nej túžila a nakoniec si ju od devínskych starousadlíkov aj kúpila. Ale keď sa stavala cesta, museli sme sa záhrady vzdať. Mohli sme si však za to vybrať na devínskych pozemkoch parcelu, kde by sme mohli stavať. Tak som chodila a chodila, až som prišla sem, na kopec. Roztvorila som kriky a keď som uvidela výhľad na hrad, zapichla som do zeme palicu a povedala, tu! Postavili sme dom a sťahovali sme sa v roku 2003. Peter nerád opúšťal Staré mesto, ale ja som chcela, aby mal konečne svoj ateliér. Lebo zo začiatku tu mal stáť len ateliér, no potom som si povedala: čo budeme stále behať z mesta hore-dole, pristavíme si dom. „Niet divu, veď aj samo devínske prostredie je umelecké, inšpiratívne, je tu najviac umelcov na meter štvorcový, ako hovorí Magda: „Prostredie tu priaznivo pôsobí na umeleckú dušu, ale aj ľudia či atmosféra je tu veľmi príjemná, priateľská. Devínčania nás hneď prijali medzi seba a od začiatku sme sa tu cítili ako doma...“ A na otázku, či sa aj ona venovala aktívne výtvarnému umeniu, sa len usmeje: „Nie, jeden umelec v rodine stačí. Venovala som sa Klubu priateľov výtvarného umenia, ktorých som vodila do ateliérov, na výstavy, organizovala som pre nich cesty po pamiatkach. Bolo to živé, zaujímavé a niektorí z nich sa vydali aj na umeleckú dráhu. Keď sme sa prisťahovali na Devín, toto miesto ma oslovilo tak, že som sa potrebovala realizovať. I

v starom kameňolome sme počas piatich rokov organizovali sochárske sympóziá. Boli to veľmi milé a tvorivé stretnutia, ale časom záujem sochárov o prácu s kameňom upadol. Dobrá správa však je, že výtvyry z týchto sochárskych ateliérov sú dodnes súčasťou promenády pri Dunaji. Nie je však všetkým dňom koniec. Miesto starého kameňolomu stále existuje a máme takú odvážnu myšlienku usporiadať tam opekačku pre Devínčanov...

Petrogramy

Predstavte si výjav. Starší, dôstojne vyzerajúci pán chodí s kapsou kameňov po meste, pristaví sa pri fontáne, soche, poobzerá sa, či ho nikto nevidí, vyberie z kapsy kameň pomalovaný buď znakovými symbolmi alebo bodkami a opatrne ho položí k objektu. Potom sa zatvára, že je turista a kompozíciu si odfoťí. Odchádza s pocitom dobre vykonanej práce... Áno, týmto záhadným pánom je Peter, ktorý takto „pečiatkuje“ svoje rodné mesto a daruje kamene anonymnému davu neznámych okoloidúcich, ktorí si ich nájdu a možno vystavia doma na poličke. Tým sa vlastne stávajú členmi spoločenstva petrogramov, bez toho, aby o tom vedeli. „Bolo to tak, že sa mi nechcelo zložito vybavovať výstavy a povedal som si, že kamene môžem vystavovať hocikde. Žijem v Bratislave, tak som ich umiestňoval na rôznych miestach. A keď som šiel okolo, vždy už boli preč,“ šibalsky sa zveruje Peter.

No a ako sa potom dostali kamienky do sveta? Manželia spomínajú: „Prvým poslom kamienkov bol náš syn Lukáš, ktorý šiel na svadobnú cestu do Jordánska, do Petry a vzal so sebou aj kamienky, ktoré tam umiestnil v rámci programu geocaching aj so súradnicami GPS (geocaching je zábavný druh športu, spočívajúci v hľadaní skrytého objektu, o ktorom sú známe len jeho geografické súradnice – pozn.). A keďže prvé kamene boli umiestnené v Petre, odvtedy sa začali menovať petrogramy. Meno Peter bola len zhoda náhod.“ Poslovia petrogramov odvtedy chodia po svete a roznášajú kamienky. Niekto ich nájde, vezme si ich a zbierajú ich tak tisícky neznámych ľudí, ktorých práve tieto spoločné zberateľské talizmany spájajú spoločným kamienkovým menovateľom. A čo je najzázračnejšie, je práve to tajomstvo. Nikto nič netuší o pôvodcovi týchto artefaktov...

Bodkovanie, známky, pečiatky

Peter sa cez veľké kamenné reliéfy a plastiky prepracoval k jemnejším technikám ako maľba na dreve či na papieri. To, čo mu zostalo, bolo rytmické ťukanie dlátom - ako do kameňa, tak do dreva. A vzniklo bodkovanie. Majster spomína: „Najprv som sa bodkovaním zaoberal, potom som ho odložil a neskôr mi napadlo ho obnoviť. Najskôr boli bodky čierno-biele, potom som ich začal aj vyfarbovať. A znaky? Nikto nevie, čo na kameňoch znamenajú, je to na fantázii každého jedinca. Píšem ich inštinktívne, tak, ako mi napovie tvar kameňa. No a so známkami to bolo zase tak, že v detstve som bol vášnivým filatelistom. Mali sme doma senzáčný album so známkami a stále som si v ňom listoval. Pozeral som sa na tie známky a zároveň som vo fantázii cestoval po tých úžasných krajinách, odkiaľ pochádzali. Časom sa to rozvinulo tak, že som vyrábala novoročenky. Hral som sa s papierom a známky, ktoré som mal v atlase, ma oslovovali. Tak som z nich robil pozdravy so známkami zo známych krajín. Najnovšie už vyrábam na novoročné pozdravy pečiatky a podpisujem sa kaligrafickým japonským písmom, ktoré sa skladá z hlások môjho mena.“

Peter sa momentálne venuje najviac maľovaniu. Z čiernobielych bodiek prešiel na farebné a vzniklo prepojenie farebných bodkovaných objektov a známkov, pričom ho inšpirujú farby zástav rozličných krajín. A tiež poštové pečiatky. Odtiaľ pochádza aj názov poslednej výstavy Poste restante. Ale majster sa stále drží aj „kopyta“, neopustil svoju srdcovú socharinu: „Naskytla sa mi príležitosť oboznámiť sa a s inými materiálmi a obľúbil som si kov. Ocelový plech. A z toho by som chcel vytvárať sochy. Vidím v tom určité prepojenia na svet kaligrafie, svet histórie a archeológie, svet kameňa,“ priznáva s iskrou radosti v očiach.

A Magda? Aby zostala verná svojmu povolaniu, v devínskej Pivnici organizuje výstavy Z devínskych ateliérov, kde vystavuje diela miestnych výtvarníkov, ktorých je, chvalabohu, požehnané.

ami, foto archív manželov Rollerovcov

PETER ROLLER (71)

Odchovanec ateliéru Jozefa Kostku pracoval väčšinou s kameňom, ale využíval pri svojej výtvarnej práci aj iné materiály - kov, sadru, papier i drevo. Vo svojej pedagogickej činnosti na VŠVU získal titul profesora. Zúčastnil sa vyše 40 sochárskych sympózií po celom svete. V ranej tvorbe sa venoval modelovanej reliéfnej plastike, neskôr prevládli v jeho tvorbe skulptívne techniky a práca s kameňom v komornom i monumentálnom meradle. Časom sa v jeho tvorbe prehĺbila meditatívna črta, objavili sa motívy zaniknutých civilizácií, ponášky na fiktívne obydliá. Vplyvom východných kultúr sa sústredil na vlastnú verziu vizuálnej poézie, povrchy svojich sôch pokrýval kresbou. V posledných rokoch sa venuje viac kresbe a maľbe.

MAGDALÉNA ROLLEROVÁ (71)

Oje dcérou slovenského sochára Vojtecha Ihrského, auto-ara pomníka P.O.Hviezdoslava na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Po ukončení štúdia rezbárstva na ŠUP-ke pokračovala v štúdiu dejín umenia na FFUK. Vo svojej praxi zabezpečovala činnosť a vydávanie časopisu Klubu priateľov výtvarného umenia na Slovensku, pracovala v Galérii mesta Bratislavy a bola manažérkou v Slovenskej výtvarnej únii. Venuje sa organizovaniu výstav (najmä svojho manžela), sochárskych sympózií (napr. Sympóziium 3 krajín na hraničnom trojuholníku v Rusovciach, ekoartových sympózií v Osrblí, atď.) Syn Tomáš je grafik a od detstva tvorí komiksy, mladší Lukáš si vybral profesiu stavebného inžiniera. Vnuk Teo bude zrejme pokračovať v rodinných tradíciách a pripravuje sa na štúdium na výtvarnej škole. Viktória, budúca prváčka, ešte nevie...

SPOMÍNAME

Písal sa rok 2003, keď Spolok priateľov staroslávneho Devína zrealizoval spomienkovú výstavu prác zo súkromných a muzeálnych zbierok dvoch milovníkov vône dreva, do ktorého vrývali svoje vyznania k životu – Márie a Martina Žilavých.

Mária Žilavá rod. Karpilová bola rodáčkou z Malaciek, no bol to najmä Devín a Záhorie, ktoré poskytli námety pre jej tvorbu. O jej vlastnej tvorivej sebarealizácii nemohlo byť dlho ani reči, lebo priskoro sa stala sirotou a neskôr pribudla starosť o rodinu. Svoje sny z mladosti tvoriť niečo pekné pre seba aj iných si mohla uskutočniť až v pokročilejšom veku. Keď sa však dotkla dreva, ono prehovorilo sugestívnou rečou, čistou ako hlas zvona...

Mária bola silne veriacim človekom, čo sa odrazilo aj v jej početných sakrálnych výjavoch. Drevo spracovávala technikou hlbokého reliéfu a popísala takmer vždy celý materiál do posledného miestečka. Výnimkou preto nie sú dielka spracované z prednej i zadnej strany, čím im vtláčila typickú výtvarnú podobu ľudového umelca.

Za svoje pomerne krátke tvorivé obdobie vytvorila desiatky diel, ktorými na seba upozornila na rôznych výstavách a niektoré z nich sú majetkom zbierok Mestského múzea v Bratislave. Bola držiteľkou mnohých vyznamenaní. V roku 1969 reprezentovala svoju vlasť počas dvojtýždenného pobytu v meste Trebnje v Slovinsku, kde vytvorila dielo, o ktorom slovinská tlač písala ako o významnom diele insitného umelca zo Slovenska. S neuveriteľnou odvahou prechádzala od drobnejších plastík či reliéfov cez monumentálnejšie stĺpy až po temer trojmetrové dielo s názvom Kľúč festivalu, ktorý sa stal súčasťou národopisných slávností vo Východnej. Svojím zanietením a výsledkami inšpirovala aj svojho manžela.

Martin Žilavý pochádzal z prostredia horárne. Mal k prírode blízko a s drevom vyrastal. Už ako malý chlapec si vedel vyrezávať píšťalky. Po dreve však siahol až na podnet svojej manželky. Devínčania, ktorí ich zažili a prechádzali okolo ich domčeka na Kremelskej ulici, mohli cez plot vidieť nielen záhradu s ich prácami, ale cítili aj príjemnú vôňu dreva.

Martin najradšej rezal do lipového dreva a jeho obľúbenou tvorbou boli reliéfy a masky, ktoré mu poskytovali možnosť zachytenia rôznych ľudských vlastností – radosť, smútok, strach, prekvapenie... O svoju radosť z tvorby sa manželia Žilaví radi podelili aj s mládežou a ich byt bol často plný detí, ktoré nielen pozorovali ich prácu, ale i sami sa snažili niečo vytvoriť.

Spracovávali materiály ako kameň, pieskovec, hlinu, ale používali aj rôzne druhy dreva – brest, topoľ, javor, lipu, čerešňu. Ich umenie spočívalo aj v tom, že dokázali umne a citlivo rozlišovať vlastnosti jednotlivých materiálov tak, aby vyhovovali stvárneniu ich predstáv.

V Devíne žili takmer štyridsať rokov, tu našli svoju životnú realizáciu, blízkych ľudí a priateľov. Mali dve deti – dcéru Eriku, syna Jozefa a päť vnúčat. Ani jeden z potomkov sa však nevydal po ich stopách. Dcéra sa venovala ručným prácam – vyšívaniu, háčkovaniu, šitiu a syn bol hodinár.

Ich umenie tu však stále je, aspoň v spomienkach pamätníkov. Obzrime sa preto s radosťou a hrdosťou na to, že medzi nami žili takí vzácní ľudia, akými boli insitní rezbári Mária a Martin Žilaví.

Pavla Rumanovská, foto archív rodiny

„Babka bola prvá insitná umelkyňa na Slovensku, ktorá začala robiť s drevom. Mala vtedy už päťdesiat rokov. Najskôr pracovala s hlinou, potom sa pridalo drevo. Malovala na rôzne materiály - na sklo a na drevo, nakoľko plátano bolo v tom období nedostupné a aj drahé. Dedo sa pridaval neskôr. Chodievali k nim deti z Devína, ale aj z mesta, ktoré sa chceli priučiť rezbárstvu či práci s hlinou. Vela z nich potom vyštudovala umeleckú priemyslovku a vysokú školu. Babka dostala viacerých ocenení, jej práce sa nachádzajú v múzeu v Martine, ale aj v iných slovenských mestách, vela jej diel je v súkromných zbierkach. Babka s dedkom boli veľmi dobrosrdeční a milí ľudia. Mali vela priateľov a čo si pamätám, nebolo dňa, aby sa u nich niekto nezastavil.“

Alica Besedová, vnučka

DEVÍNSKI INSITNÍ REZBÁRI

Mária a Martin ŽILAVÍ

Mária (1909 – 1989)
Martin (1912 – 1978)

„K pani Žilavej ma mama doviedla, keď som mala asi desať rokov. Hoci bola pre mňa veľkou autoritou, roky strávené v jej voňavej dielničke patria ku krásnym chvíľam môjho detstva. Táto milá a skromná žena sa s božskou trpezlivosťou venovala malým detičkám s vierou, že im odovzdá to najlepšie zo seba. Mňa doviedla až k niekoľkým oceneniam na výstavách detskej výtvarnej tvorby. Dodnes mám steny obývačky zdobené nielen svojimi, ale aj jej reliéfmi. Napriek tomu, že som môj talent v dospelosti už nerozvíjala, verím, že semienko lásky k drevu zasiala pani Žilavá úspešne. Drevorezba sa dnes venuje moja dcéra. Vďaka, milá pani Žilavá.“

Eva Žilinská

„Keď som v roku 1971 prišla do Devína, niekto, už naozaj neviem, kto, ma priviedol k pani Žilavej do domu. Pamätám si ju ako mohutnú imponantnú ženu, sediacu vo veľkom kresle a obklopenú jej sochami a

sochami jej muža Mártona. Keď ma celú pátravým pohľadom dôkladne vyšetrila a vyzvedala, kto som, čo som, predniesla pamätnú vetu: „V akom umení robíte? V abstraktnom alebo v ľudovom?“ Ťažká odpoveď. Chvíľu som lapala po vzduchu, lebo ja som nemala a ani nemám umenie takto jednoducho rozdelené. Musela som jej pripadať podozrivo s mojou vyhýbavou a nejednoznačnou odpoveďou. Okrem tohto „trapasu“ si spomínam na zvláštnu atmosféru toho tmavého priestoru, kde žila a tvorila, na vôňu dreva a tichého pána Mártona kdesi v kúte.“

Gabriela Luptáková

JUBILANT AD HOC

Posledné vianočné sviatky boli pre náš devínsky spevácky zbor zvlášť slávnostné – speváci oslavovali desiate výročie založenia chrámového zboru Ad Hoc. O rozhovore sme pri tejto oslavnej príležitosti požiadali jeho zakladateľku a dirigentku v jednej osobe – Zuzanu Lörincovú.

Ako vznikol súbor Ad Hoc?

Z pekných komunitných vzťahov vzniknutých v čase, keď boli naše deti malé a organizovali sme s nimi veľa spoločných aktivít, vystúpení, sústredení alebo výletov. Vtedy vznikla myšlienka realizovať sa aj na úrovni nás dospelých, rodičov. Myšlienka prišla v predvianočnom čase v roku 2009, keď sme doma v obývačke s manželom sedeli nad jeho vianočným repertoárom organistu. Vtedy mi prvý krát napadlo, že slávnostná vianočná Glória by bola veľmi pekná v štvorhlasovom prevedení. Takže osem Devínčanov sa vtedy poskladalo do štyroch hlasov a na polnočnej omši zaznel prvý devínsky „zborový“ kus. Bola to spontánna túžba okrášliť vianočnú liturgiu a zároveň túžba vytvoriť niečo pekné a príjemné spoločne s priateľmi. Som veľmi vďačná za to, že tento malý nápad prerástol do dnes už veľkého speváckeho telesa.

Kto vymyslel názov súboru?

Prvý rok a možno aj ten druhý, či tretí sme sa stretávali len príležitostne pred nejakým blížiacim sa sviatkom a celkom odvážne a narýchlo sme vždy pribrali do repertoáru novú skladbu. Pán farár Gavenda vtedy ďakoval za spievanie ľuďom, ktorí sa zišli len tak, „ad hoc“, aby niečo zaspievali. My sme tento pojem prevzali do názvu zoskupenia a zostalo tak do dnešnej podoby, s povýšením na názov zboru Ad Hoc.

Aké boli začiatky – prvé vystúpenia ?

Od začiatku sme boli a naďalej sme v prvom rade chrámové teleso, ktorého cieľom je sprevádzať a skrášľovať liturgiu. Začínali sme spomínanou omšovou Glóriou, piesňami z Taizé a vianočnými koledami, ktoré sme spievali v našom Kostole sv. Kríža.

Bolo ťažké získavať členov súboru? Museli ste ľudí prehovárať, alebo sa aj sami prihlasovali?

Myslím, že kto spieva rád a má rád ľudí, toho prehovárať netreba. Speváci prichádzali ako inak - ad hoc, najprv pri stretnutiach pred kostolom, len tak, veď to poznáte, malá kopa pýta viac... Do Devína sa prisťahovali noví, mladí ľudia, čomu sa tešíme, lebo pomaly ich spoznáваме a zaraďujeme sa medzi nás. Náš zbor má aj iný rozmer ako len ten hudobný. Stále hovorím, že Ad Hoc je krásne, rôznorodé, sociálno-umelecké teleso. Nie sme uzavretá spoločnosť a dobrých a nadšených spevákov vždy s radosťou privítame. Ale ak má momentálne každú nedeľu večer voľno nejaký zanieteny tenorista alebo basista, tak nech neváha a príde sa ukázať na skúšku, tí sú momentálne najvítanejší.

Kedy začal so súborom spolupracovať Peter Mikuláš? Aký mala osobnosť slávneho operného speváka vplyv na ďalšie fungovanie zboru?

Peter Mikuláš ako nadšený podporovateľ všetkých umeleckých aktivít odohrávajúcich sa v Devíne, bol do nášho projektu zainteresovaný okamžite a od začiatku sú spolu s manželkou Olinkou našimi pevnými stálicami. Roky „iba spieval“ ako obrovská podpora basovej sekcie a niekedy sme ho nahovorili na sólový part v skladbách. Pomaly, postupne, pokiaľ mu to jeho vyťaženie kalendár dovoľuje, preberá aj umelecko-výrazovú a dirigentskú zodpovednosť. Na nácvikoch nás učí ako správne dýchať a tvoriť tón, sledovať čistú intonáciu, dynamiku a spoločne vystavať a precítiť spievané dielo. Peter je pre nás veľkým prínosom. To, že mu na Ad Hoc záleží a vkladá do jeho rozvíjania veľa času a energie dokazuje napríklad aj vtedy, keď sa na skúške zjaví po odspievanom predstavení alebo koncerte. A aj preto si môžeme dovoliť siahnúť po náročnejších dielach.

Podľa akého kľúča pripravujete dramaturgiu vystúpení?

Devínske koncerty spájame vždy aj s vystúpeniami našich mladých hudobníkov, ktorí študujú hru na hudobné nástroje, husle, klavír, flautu, gitaru. Nemáme špeciálny kľúč, snažíme sa vytvoriť príjemné chvíle s krásnou hudbou pre poslucháčov, ale aj pre nás, interpretov. Vyberáme skladby, ktoré sú v prvom rade zaujímavé a baví nás. Na koncertoch potom veríme, že rovnako oslovia aj publikum.

Aké sú ohlasy Devínčanov na náš devínsky zbor ?

Reakcie sú pekné, vždy sme vďační za pochvalu a podporu. Najviac poteší, ak

nám po spievaní na omši ľudia s úsmevom poďakujú a pochvália nás. Keď sa dozvedáme, že s nami je sviatočná liturgia ešte sviatočnejšia a že im naše spievanie vtislo slzy do očí. To nás, samozrejme, vždy zahreje pri srdci. Ale nebránime sa ani kritickým pripomienkam, tie najúprimnejšie prichádzajú od najbližších a hlavne od našich detí.

Je známe, že sa vám podarilo získať krásny nový hudobný nástroj...?

V minulom roku sa naša altistka Mária Vargová spolu s Mirkou Materákovou, ktorá zastupuje OZ Deti Devína podujala vybrať grant na podporu činnosti zboru. Na základe finančnej podpory z Fondu na podporu umenia sme zakúpili kvalitný digitálny klavír, ktorý je pre nás, ale aj pre iné devínske aktivity neoceniteľný.

Zdokonaľujete sa v speváckych technikách?

Áno, už piaty rok organizujeme spevácke sústredenia zboru, vždy v inej blízkej lokalite a po intenzívnom viacdňovom spievaní sa vždy posunieme o veľký krok dopredu. Minulý rok sme sa v rámci grantu z Fondu na podporu umenia na sústredení zdokonaľovali aj individuálne pod vedením hlasovej pedagogičky.

Čo sa za tých desať rokov v zbere zmenilo a čo zostalo pôvodné?

Zmenil sa hlavne počet spevákov, z ôsmich sme sa časom rozrástli na tridsať. Život, žiaľ, priniesol aj to, že z tých pôvodných ôsmich už Betka Záčiková a Zuzka Böhmová ostali len v našich srdciach a spomienkach... Trúfam si povedať, že za tých desať rokov sa zmenila aj zvuková a výrazová kvalita zboru. Do repertoáru zaraďujeme skladby, ktoré sú stále náročnejšie, lebo vývoj je nezvratný a výzvy a nároky nás posúvajú stále dopredu. Pri výbere nových skladieb často strávim hodiny počúvaním hudby, ktorá musí oslovit najskôr mňa a potom sa usilujem pre skladbu nadchnúť aj ostatných spevákov. Priznám sa, zopár krát sme aj zapochybovali, či dielo zvládneme. Ale vďaka našim tolerantným rodinám, ktoré nám doprajú veľa času na navčičovanie a tiež vďaka výraznej „tvrdotolerantnej“ ruke Petra Mikuláša spoločne prekonávame na poctivých zvodných nácvikoch naše amatérske možnosti. A mňa osobne motivuje, aby som zbor neustále ťahala dopredu. Keď vidím, že sa speváci tešia, keď svoj náročný part zvládnu, pochopia a fascinuje ich naše spoločné sústredenie.

Ktorí sú vaši obľúbení autori piesní a aký je váš repertoár?

V repertoári máme viacero piesní z Taizé, je to pokojné meditačné spievanie, modlitby, ktoré nie sú príliš náročné, ale zato krásne a spievame niekoľko kusov k jednotlivým častiam omše ako Glória či Alleluja. K obľúbeným autorom 20. a 21. storočia patria napr. Luigi Molfino, Marco Frisina, Philip Stopford, Gordon Young – skladatelia súčasnej talianskej a anglickej sakrálnej hudby. A Ola Gjeilo, mladý nórsky skladateľ nás fascinuje prevapivými, odvážnymi harmóniami a výstavbou diela. Ale v repertoári máme samozrejme aj klasické kusy W.A. Mozarta ako Ave Verum a Laudate dominum, J.P. da Palestrinu Ó, Bone Jesu, staroslovanský Otče náš, vianočné koledy a pár svetských koncertných skladieb ako napríklad pieseň Aká si mi krásna od Eugena Suchoňa.

Pripomenutím okrúhleho výročia vzniku zboru bol novoročný koncert, ktorý mal veľký úspech...

Novoročný koncert bol novinkou a veľmi sme sa potešili, že napriek chladu v našom kostole si nás prišlo vypočuť naozaj veľa priateľov z Devína aj mimo Devína. Pri tejto príležitosti sme okrem starších kusov pripravili niekoľko nových kompozícií. Navčičili sme skladby Ola Gjeila Ave Generosa a Ubi Caritas. Z klasického repertoáru zaznelo nové Laudate Dominum – Gloria patris od W.A. Mozarta a od Cesara Francka Panis Angelicus. K spolupráci sme oslovili aj klaviristku Vierku Miškovcovú, ktorá profesionálne sprevádzala na klavíri. Sólové party odspieval Peter Mikuláš a jeho žiačka, mladá sopranistka Renáta Bicánková.

Nemáte v úmysle zúčastniť sa speváckej súťaže spolu s inými súbormi?

Túto ambíciu zatiaľ nemáme, spievame pre radosť a potešenie. Súťaženie môže priniesť stres a tomu sa vyhýbame. Každý máme svoje časové aj spevácke limity, námahu a energiu vkladáme do hudby tak, aby nás spievanie bavilo, povznieslo, obohatilo a aby sme zároveň mohli niečo z týchto pocitov odovzdať poslucháčom. Sme radi, že sme mohli koncertovať v Dóme sv. Martina, spríjemnili sme popoludnie poslucháčom v Miloslavove, spievali sme počas svätej omše v Hainburgu. S priateľmi zo zboru La Folia z Tuchoměříc sme spoločne koncertovali v kostole v Tuchoměřiciach a v minulom roku tiež aj v Kladne. Zážitkom sú pre nás vždy spoločne zaspievané skladby. V minulom roku to bola napríklad Aká si mi krásna, Spirit of God a aj v tomto roku si určite pripravíme niečo pre spoločné spievanie u nás v Devíne, ktoré plánujeme na letné obdobie.

Soňa Kolenčíková, foto archív zboru Ad Hoc.

DEVÍNSKE AKTIVITY

V Devíne žije a pracuje na taký malý priestor výnimočné množstvo občianskych združení, ktorým patrí veľké poďakovanie, že venujú svoj voľný čas na spestrenie a skultúrnenie nášho devínskeho života. Postupne ich budeme na stránkach Devínčana predstavovať, aby nezostali v anony-mite, hoci títo skromní dobrovoľníci ani veľmi o publicitu nestoja. Tento krát sa spolu s Mirianou Materákovou, predsedníčkou OZ Deti Devína – Naša Materská škola pozrieme bližšie na činnosť tejto organizácie.

Nápad na založenie občianskeho združenia Deti Devína – Naša Materská škola vznikol v máji 2007 a prvotným motívom bolo vytvorenie fondu na realizáciu aktivít pre devínske deti v materskej škole, lepšie povedané materiálneho vybavenia, na ktoré sa v rozpočte obce nenašli financie. Škôlka prešla rekonštrukciou a spolu so skvelým personálom chýbalo iba málo k dokonalosti: „Myslím, že sme to spoločne k dokonalosti dotiahli,“ spomína Mirka Materáková. „Na začiatku sme my, rodičia detí, do OZ prispievali mesačne a postupne sme začali pripravovať aktivity, vďaka ktorým sme peniaze na konkrétne projekty vyzbierali. Získali sme tak financie na divadelné predstavenie pre deti, ale aj na autobusovú dopravu do divadla, výmenu piesku v pieskovisku, nákup lega či interaktívnej tabule. Popri tom sme tiež začali vyhľadávať pre naše projekty granty a od roku 2009 nám významne pomáhajú aj darcovia 2% z daní.“

Zakladajúcimi členmi OZ boli teda rodičia detí, ktoré chodili do MŠ spolu s pani riaditeľkou Natáliou Takáčovou. Mirka Materáková ju vystriedala na poste predsedu OZ v roku 2010. Na začiatku sa venovala činnostiam s deťmi, ktoré boli jej profesii výtvarníčky a dizajnérky najbližšie: „Mojou prvou aktivitou s deťmi, ako mamy vtedajšieho škôlkára, bola maľba na tričká. Deti nakreslili svojich kamarátov a ja som z týchto kresbičiek vytvorila omalovánku na tričká. Každý škôlkar si vymaloval tričko pre seba a vznikla aj limitovaná séria pre dospelákov. Peniaze získané za tričká sme použili na kúpu gramofónu – cez obedňajší oddych mohli deti počúvať rozprávky z platní. Motív kamarátov sa stal aj titulkou v prvom kalendári na rok 2008. Kalendárik dodnes zostavujem z kresieb všetkých detí, čo chodia do MŠ, stal sa už tradíciou a v tohtoročnom nájdete obrázok – dielo 75 detí aj z nášho výtvarného ateliéru.“

Ďalšou lastovičkou bola účasť detí na koncerte, ktorý v máji 2008 organizovala Marta Potančoková. Šlo o benefičný koncert s názvom Jeden za všetkých, všetci za jedného, kde vystúpili okrem spevákov zručných mien aj deti z MŠ s úryvkom z muzikálu Traja muzikanti. „Za výťažok z koncertu sa kúpili nové detské postielky do MŠ. Dodnes si pamätám na radosť detí z tohto vystúpenia. A pre nás, dospelých, to bola inšpirácia, aby sme pokračovali v návratku muzikálov, ktorými sa deti pravidelne predstavujú na vianočných programoch. S muzikálmi Veronika a Doktor Jajboli deti vystúpili aj v rámci Bratislavského majálesu v roku 2010 i 2011.“

Ďalším chvályhodným počínom bolo športovisko, ktoré slúži na aktívne športové využitie nielen školákov, ale aj ich rodičov. „Projekt športovisko sme rozbehli pred štyrmi rokmi a malí sme v úmysle zrevitalizovať rozbitú asfaltovú plochu na pôvodnom športovom ih-

ČAS VENOVANÝ DEŤOM JE NAJLEPŠIE VYUŽITÝ ČAS

risku v areáli Základnej školy a premeniť ju na viacúčelové športové ihrisko pre kolektívne športy. A vďaka nasadeniu rodiny Maruščákovej sme pred dvomi rokmi vynovené športovisko slávnostne otvorili. Počas vyučovania slúži žiakom ZŠ a po vyučovaní, počas víkendov a školských prázdnin je prístupné obyvateľom Devína.“

Samozrejme, ani výtvarné aktivity nezostali bokom. Z občasných stretnutí sa stali pravidelné, keď mestská časť poskytla OZ priestor, kde vznikol úspešný Výtvarný ateliér, ktorý už oslavuje svoje siedme narodeniny. „Výtvarný Ateliér vediem ako ‚základnú umeleckú školu‘, len nerada tomu tak hovorím, aby to neznelo príse,“ usmieva sa Mirka. „Začala som s dvomi skupinkami detí a dnes sme tri vyučujúce a máme päť skupín detí – od škôlkárov po šiestakov, spolu viac ako sedemdesiat detí. Na konci školského roka sa naši malí výtvarníci prezentujú svojimi prácami na výstave v Dome kultúry Devín.“

K veľkým školákovi sa dvakrát do roka pridávajú aj škôlkari, ktorí si môžu v ateliéri vyskúšať nové techniky a materiály – kresbu suchým pastelom, modelovanie z hliny alebo kreslenie za naozajstných maliarskych stojanov.

Malí devínski výtvarníci sa hrdo prezentujú aj na výtvarných súťažiach. „Jeden z mojich najobľúbenejších projektov bola súťaž, do ktorej sme sa zapojili. Šlo o knihu Maľované dejiny Bratislavy – deti ilustrujú príbeh Pavla Dvořáka. Je to krásna kniha a deväť našich detí má v nej uverejnené svoje dielka. A zvlášť ma potešila cena predsedu poroty pána Kellenbergera pre slečnu z nášho ateliéru. Tiež považujem za veľký úspech, že sa nám podarilo už dva krát získať ocenenia na Medzinárodnej detskej výtvarnej výstave Lidice, kam sa každoročne prihlási 15 až 25 tisíc prác. Zatiaľ poslednú cenu dostal kolektív žiakov výtvarného ateliéru za keramické kachlice v celoslovenskej súťaži ÚLUVU V krajine remesiel. A pochválím aj nás, tri pani učiteľky. Boli sme ocenené ako ‚pedagógovia, ktorí nemalou mierou prispievajú k tomu, aby v žiakoch vzbudili záujem o tradičné remeselné techniky.“

Treba dodať, že záujemci si môžu kachlice detí z Devína pozrieť do 19. apríla v Stredoslovenskom múzeu v Thurzovom dome v Banskej Bystrici. Devínske OZ si výtvarnú súťažnú výstavu vyskúšalo aj organizovať, oslovilo všetky bratislavské ZUŠky. Prihlásilo sa 11 škôl, výstavu sprevádzal pekný katalóg a Mirka dúfa, že sa nájde opäť možnosť zorganizovať ďalší ročník. Lebo vidieť spracovanú jednu tému rôznymi spôsobmi je vždy zaujímavé a inšpiratívne a nadviazať priateľské kontakty s bratislavskými umeleckými školami a žiakmi je navyše prínosné a príjemné.

Medzi aktivitami OZ nechýba ani hudba. Mladí devínski hudobníci vystúpili s chrámovým zborom Ad

Hoc na novoročnom koncerte v Kostole sv. Kríža a koncertom školského roka pripravuje Zuzka Lörincová už tradičný koncert detí v kostole.

A čo pripravujú Deti Devína v najbližšom období? Na jar to bude projekt Workout pre deti Devína. V pilotnom ročníku súťaže Deti pre Bratislavu vyhrali Deti Devína prvú aj mimoriadnu cenu a spolu získali úctyhodných 8000 eur. Na športovisku pribudne priestor na posilňovanie a združenie by potešilo dopravné ho vytvorením miest na sedenie na tribúne. Novinkou je, že v priestoroch materskej školy sa momentálne spracováva zámer realizovať terapeutický chodník.

Umelecky orientovaný človek ako Mirka vie, že čas venovaný deťom nikdy nie je časom strateným, ale najlepšie využitým: „Ide mi o to, aby deti rozvíjali svoj prirodzený talent, tvorivosť, fantáziu, estetiku, vzťah k umeniu, schopnosť vidieť zaujímavé a krásne veci okolo nás. Rada ich s deťmi objavujem a vzájomne sa inšpirujeme... Deťom vernisáže ateliéru a divadelné predstavenia povzbudzujú sebavedomie a učia ich ne-

bát sa pochváliť sa svojim dielom na verejnosti, alebo vystúpiť na pódii a hrať pred plnou sálou. Myslím, že všetky naše projekty podporujú priateľstvá, utužujú komunitu. Jednoducho, baví ma pracovať s deťmi.“

OZ Deti Devína má dnes už takmer 13 rokov a škôlkari, pre ktorých ho aktivisti rozbehli, už vyrástli z detských sukničiek a nohavíc. Tak ako deti dospievali, pokračovali aj aktivity pre školákov, pribudli projekty pre väčšie deti aj tinedžerov. Dnes sa OZ rozvíja dvoma smermi – pre potreby materskej školy a pre deti, ktoré z materskej školy vyšli.

No bez pomoci dobrovoľných pomocníkov by sa Deťom Devína určite nedarilo tak, ako sa darí. Mirka si túto nezištnú pomoc veľmi váži: „Chcela by som poďakovať úplne každému, kto nás podporil, neodvažujem sa menovať, mohla by som na niekoho zabudnúť... ĎAKUJEM naozaj všetkým, ktorí prispeli na naše akcie finančne, aj 2%-ným príspevkom z dane. Zvlášť ďakujem za obetavosť personálu MŠ a všetkým, ktorí nám pomáhajú pri divadelných predstaveniach či už šitím kostýmov, výrobou kulís, hraním v kapele, pri inštalovaní výstav Výtvarného Ateliéru, brigádnikom na športovisku, účinkujúcim na benefičiách... naozaj všetkým. A určite veľká vďaka aj za koláčiky, ktoré naše milé Devínčanky zakaždým upečú na naše vystúpenia či vernisáže...“

red, foto archív OZ Deti Devína www.detidevina.sk

I. MIESTO A MIMORIADNA CENA PRE DETI DEVÍNA!

Deti Devína sa v pilotnom ročníku súťaže „Deti pre Bratislavu“, ktorej vyhlasovateľom bol Metropolitný inštitút Bratislavy, umiestnili na 1. mieste a získali na realizáciu svojho projektu „Workout pre Deti Devína“ sumu vo výške 3 000 eur. Zároveň vzhľadom na dopad projektu, sa porota rozhodla udeliť projektu aj mimoriadnu cenu v hodnote 5 000 eur. Témou súťaže boli Ekológia a verejný priestor a/alebo Kultúra a solidarita. Súťaž prebiehala do konca novembra. Zapojiť sa do nej mohli základné školy, občianske združenia a iné inštitúcie, ktoré sa venujú vzdelávacím aktivitám pre deti vo veku 7 až 15 rokov.

Porotcovia ocenili, že deti veľmi trefne prostredníctvom videa predstavili svoj návrh, že si sami zvolili čo potrebujú a chcú v lokalite vo svojom voľnom čase robiť. Na jar nám na športovisku pribudne workout. Cenu za Deti Devína prevzal v Primáciálnom paláci od primátora Matúša Valla Janko Tóth. Naším šikovným deťom gratulujeme a tešíme sa z úspechu!

Mira Materáková

„Devín je skvelé miesto pre život aj vďaka nádhernej okolitej prírode. Kobyla nás celoročne láka na prechádzky, ale s príchodom jari je túžba objavovať nové miesta a chodničky ešte intenzívnejšia. Budeme vám teda dávať tipy na výlety, ktoré už máme zabsolované a ktoré vám vrelo odporúčame na víkendové dni. Tento krát to bude krátky výlet, ktorý zvládnu aj malé deti. Tie väčšinou potrebujú jasný cieľ. Aspoň tie moje. A tak sme v jednu snečnú nedeľu vyrazili po červenej turistickej značke ku studničke. Na kopci nad záhradami sa nám ukázal Devín ako na dlani a po červenej sme stúpali ďalej, až kým nás lesný chodník nezaviedol k rázcestiu. Pod ním v doline sa skrýva studnička, ktorá je už, bohužiaľ bez vody. Porozprávali sme deťom, ako bol tento prameň Devínčanmi v minulosti pravidelne upravovaný a využívaný. Červená značka nás o pár metrov vyššie priviedla k majestátnej Žrecovej lipe, ktorá je tiež vďačným cieľom výletov s deťmi. Verím, že ak ešte nemáte tie „svoje“ miesta, tak ich na Devínskej Kobyle určite veľa objavíte. A budeme radi, keď nám o tých svojich obľúbených chodníkoch napíšete.“

Marta Potančoková, foto archív redakcie

VIETE, ŽE?

Devínska Kobyla je od roku 1964 vyhlásená za národnú prírodnú rezerváciu so stupňom ochrany 4;

- kvôli svojej výhodnej geografickej polohe a klimatickým podmienkam patrí k najdlhšie osídleným lokalitám na Slovensku (od 5000 rokov pred Kristom);
- v dobe bronzovej (900 rokov pred Kristom) tadeto viedla Jantárová cesta, ktorá spájala Jadranské a Baltské more, neskôr sa tu v 4. storočí usadili Kelti a potom Rimania, ktorí založili vinice;
- v 9. storočí v období Veľkomoravskej ríše bol Sandberg spoločne s Devínom súčasťou pevnosti kniežata Rastislava;
- na území Devínskej Kobyle sa nachádzalo Bádenské more (pred 14 – 16 miliónmi rokov) a dodnes tu možno nájsť skameneliny morských a suchozemských organizmov.

POZOR! POZOR! POZOR!

Ideme na výlet? Tak potom musíme rešpektovať päťoro pravidiel:

1. Na Devínskej Kobyle existuje množstvo chránených druhov rastlín a tiež vzácne ulitníky, hmyz, motýle, chrobáky a stavovce. Smieme ich len pozorovať a fotografovať, v žiadnom prípade ich neodnášame.
2. Pohybujeme sa len po vyznačených chodníkoch, resp. cyklotrasách pešo alebo na bicykli, motorčky do lesa nepatria.
3. Psíkov držíme na vŕzke, aby neplašili lesnú zver.
4. Ohník si zakladáme len na určených miestach a odpadky si vezmeme so sebou.
5. Zachováme pokoj a ticho.

MOZOG – SLUŽOBNÍK NA CELÝ ŽIVOT

Milí čitatelia, nielen naše fyzické, ale aj mentálne zdravie si zaslúži pozornosť. V sérii krátkych edukačných článkov psychologičky Miroslavy Žilinskej, ktoré budeme postupne prinášať, sa naučíme, ako si trénovať mozog, pamäť, pozornosť a ako sa vyhneme nepríjemnému javu ako je zabúdanie. A naučíme sa cviky, ktoré nás budú udržiavať v dobrej psychickej kondícii.

Nájdem v našom tele vari komplikovanejší a záhadnejší orgán ako mozog? Váži okolo 1,5 kg a tvoria ho miliardy buniek, ktoré sú vzájomne poprepájané. Komunikujú spolu, čím zabezpečujú plynulé fungovanie nášho organizmu. Mozog je vlastne takým počítačom nášho tela.

Prečo sa máme starať o mozog?

Mozgu vďačíme aj za naše rozumové schopnosti – pozornosť, pamäť, schopnosť vnímať a komunikovať. Možno ste s pribúdajúcimi rokmi zistili, že sa vaša pamäť zhoršuje. Znamená to nenávratné starnutie mozgu? Nie, správnym tréningom dokážeme udržať náš mozog vo forme až do vysokého veku. Mozog môžeme prirovnáť k svalu. Ak ho nepoužívame, ochabne.

Čo pomáha udržiavať mozog v dobrej forme?

V nasledujúcich číslach Devínčana budeme prinášať rôzne praktické cvičenia a tipy na to, ako si udržať mozog v dobrej kondícii až do vysokého veku. Nenechajte sa odradiť, ak vám niektoré cvičenia nepôjdu, prípadne sa vám niektoré odporúčanie neosvedčí. Všetci sme jedineční a každý máme iné silné stránky. Pamätajte, najlepšie nám to páli, keď sme oddýchnutí, väčšinou doobeda alebo po jedle (samozrejme nie prejedení...).

Vhodné aktivity pre mozog sú napríklad čítanie, lúštenie krížoviek, hra na hudobný nástroj, učenie sa nového jazyka (nikdy nie je neskoro!), či pozeranie dokumentárnych filmov. A nielen to - existujú cvičenia špeciálne pre podporu pamäte a pozornosti. V tomto a v nasledujúcich číslach Devínčana nájdete práve takéto cvičenia.

Prajeme vám veľa úspechov pri tréňovaní!

Cvičenia, ktoré udržia váš mozog fit:

Cvičenie 1: Podčiarknite všetky písmená „o“ v odseku článku (začína sa slovom „Nájdem“ a končí slovom „tela“). Podčiarknuté „o“ spočítajte.

Cvičenie 2: Napíšte čo najviac slovenských spisovateľov, ktorých krstné meno je Ján.

FOCACCIA Z BAROLA

V posledných týždňoch sa naša pozornosť upriamuje aj na udalosti v našej obľúbenej cestovateľskej destinácii – Taliansku. So zárukou v srdci sledujeme smutné správy a veľmi držíme palce talianskemu národu, aby sa čoskoro spamätal z hrozby neviditeľného nepriateľa. A kým tak činíme, ako prejav priateľstva a lásky si môžeme upiecť napríklad obľúbenú taliansku špecialitu.

„Tento recept mi prezradila talianska pekárnica z malej pekárničky v dedinke Tre Stelle v čarovnom Barole, regióne, kde sa snúbi vynikajúce červené víno s vôňou lieskových orieškov a focaccia. Pekárka ma vpusťila do svojej malej pekárničky, kde sa mi naskytnoľ vsuktnoľ kulinársky zážitok. Sušili sa tu domáce cestoviny, piekla sa ciabatta a focaccia a vyrábali sa pestá najrôznejšieho druhu z ingrediencií z farmy, ktorá sa rozprestierala všade naokolo. Mala som pocit, že som vstúpila do raja,“ spomína Soňa Kolenčíková a prikladá recept na originálnu taliansku špecialitu.

Postup: Dajte variť ošúpané zemiaky (nesoliť), vodu zlejte, nechajte vychladnúť a zemiaky s malým množstvom vody rozotlačte na kašu. Do vlažnej vody do zemiakov (môžete nariediť aj s mliekom) si rozdrobte droždie s lyžičkou cukru a počkajte, kým vznikne kvások – droždie „ožije“ a vypláva na povrch. Kvások zmiešajte v mise s preosiatou múkou, soľou, rascou a všetko spolu dobre vymiešajte (buď pomocou robota, ručného šľahača s nástavcom na miesenie cesta alebo ručne). Cesto by sa malo postupne odlepovať od stien misy. Vymiešané cesto poprúšate múkou, zakryte utierkou a nechajte na teplom mieste vykysnúť cca 45 - 60 minút. Vykysnuté cesto vyklopte na dobre pomúčenú dosku a poprekkladajte z vrchu dolu, zdola hore a aj zo strán, ako keby ste z papiera skladali obálku. Potom cesto pomúčte, otočte a vytvarujte bochník, ktorý nechajte ešte pod utierkou kysnúť, kým sa vám rozohreje rúra. Máte dve možnosti ako chlieb upiecť: na plechu alebo kameni na pizzu za pomoci druhého pekáča s vodou alebo v pekáči s vrchnákom. Rúru zapnite na 250°C na dolný aj horný ohrev a nechajte rozhorúčiť min. 25 minút. Keď je rúra rozpálená, treba dostať cesto do rúry rýchlo, aby neuniklo teplo (najlepšie je preniesť bochník aj s papierom na pečenie pomocou drevenej lopatky alebo dosky - predtým ho môžete narezáť žiletkou a postriekať vodou). Pečte najprv 15 minút na 250°C, rúru neatvárajte. Potom vyberte spodný plech s vodou, znížte teplotu na 200°C a dopekajte chlieb ešte 10-15 minút. Či je chlieb upečený vyskúšate tak, že zaklopete na spodok bochníka a zvuk by mal byť dutý a zvonivý. Ak dáte chleba do pekáča, pečte ho prikrýť pokrievkou cca 20 minút na 250°C. Potom pekáč odkryte a dopekajte podľa potreby na teplote 200°C ďalších 10-15 minút. Upečený chlieb vyberte z rúry a nechajte vychladnúť na mriežke, aby prúdil vzduch aj zdola. Nikdy nekrájajte chlieb horúci. Dobrú chuť!

Potrebuje: 500 g múky (manitoba napr. značky La Finestra Bio) alebo bio špalďovú hladkú múku; 15 g kvasníc; 5 g cukru; 2,75 dl vlažnej vody; 40 ml olivového oleja; 10 g soli.

Z kvasníc, cukru a vlažnej vody vytvoríme základ, ktorý necháme odstáť 15 minút, potom ho pridáme k ostatným ingredienciám. Ručným robotom hnetieme, kým sa nám nevytvorí pružné cesto. Pomúčime povrch a necháme ho kysnúť 40 minút. Potom cesto rozotiahneme do oválneho tvaru na veľký plech, ktorý sme vložili papierom na pečenie. Prstami oboch rúk vytvoríme priehlbinky, typické pre focaccia. Necháme kysnúť ďalších 45 minút a obložíme ho podľa chuti - olivami, cherry paradajkami zabalenými do lístčikov bazalky, červenou cibuľkou nakrájanou a ochutenou olivovým olejom, lyžicou aceta balsamica z Modeny, gorgonzolou alebo sušenými paradajkami naloženými v olivovom oleji. Na záver pred vložením do rúry posolíme štipkou hrubozrnej morskej soli z výšky. Pečieme 13 až 25 minút do ružova pri 180 stupňoch. Po vyťahnutí z rúry ihneď pokropíme olivovým olejom, lebo focaccia je veľmi „smädňá“ a olej potrebuje viac ako soľ.

nie pomocou drevenej lopatky alebo dosky - predtým ho môžete narezáť žiletkou a postriekať vodou). Pečte najprv 15 minút na 250°C, rúru neatvárajte. Potom vyberte spodný plech s vodou, znížte teplotu na 200°C a dopekajte chlieb ešte 10-15 minút. Či je chlieb upečený vyskúšate tak, že zaklopete na spodok bochníka a zvuk by mal byť dutý a zvonivý. Ak dáte chleba do pekáča, pečte ho prikrýť pokrievkou cca 20 minút na 250°C. Potom pekáč odkryte a dopekajte podľa potreby na teplote 200°C ďalších 10-15 minút. Upečený chlieb vyberte z rúry a nechajte vychladnúť na mriežke, aby prúdil vzduch aj zdola. Nikdy nekrájajte chlieb horúci. Dobrú chuť!

MARTIN ZEMIAKOVÝ CHLIEB

Život v Devíne sa síce v poslednom čase od základov zmenil, no nová situácia priniesla aj svetlé stránky. Veľa gazdiniek si opásalo zásterky, vytiahli staré kuchárky i rodinné recepty a začali vo veľkom vypekať. Vznikla tak veľmi milá pekárka komunikácia a aj doteraz neskúsené kuchárky sa chytili výzvy a skúšali upiecť domáci chlebič či pečivo. Jedným z devínskych favoritov je zemiakový chleba Marty Potančokovej, ktorý je jednoducho skvelý. Neveríte? Vyskúšajte! Veľa šťastia!

Prípravte si suroviny: 500 g hladkej múky (môžete si namiešať hladkú s celozrnnou v pomere 2:1, alebo špalďovú hladkú doplniť špalďovou celozrnnou); 300 ml vody (odporúčam použiť vodu z uvarených zemiakov, príp. zriediť ju s mliekom. Vyskúšajte namiesto vody použiť acidko, pivo, srvátku, mlieko); droždie - polovicu kocky čerstvého droždia alebo 2 a pol kávovej lyžičky sušeného (ak necháte cesto kysnúť cez noc v chladničke, môžete množstvo droždia zredukovať až o polovicu); zemiaky - 2 menšie alebo 1 veľký; soľ, drvená rasca, lyžička cukru; podľa chuti rôzne semienka, bylinky...